

Zsebnoteztól a Kék Duna Körig

A peremvidék szellemi központja

Fáradtan kelünk, munkába igyekszünk. Aztán haza, ahol a vacsora után sem mindig a pihenés vár. Különmunkák, pénzkereső elfoglaltságok. Panaszkodunk, hogy abból a fogvatkozott szellemi tartalékból élünk, melyet fiatalon szereztünk meg. Ki többet, ki kevesebbet, ám nem egy életre szólót. Újra kellene merítenünk a művészet, a tudomány érzelmi és értelmi forrásaiból. Csak hogy mikor? — kérdezzük kétségbeesetten. Na és ahol idő még volna, csak éppen a feltétel hibázik? Egyáltalán milyenek a feltételek, mondjuk egy földrajzi központban fekvő vidéki településen? Nézzük meg esetleg Szobon.

Helyzeti előnyök

Tájközpont, melynek nevét hallva, az ember egy derékszögű ábrára gondol. Ennek vonalait a Duna és az itt belé futó Ipoly rajzolja meg, partján kis falvak füzérével. Nemcsak a folyómederben lefutó víz áramlik erőfellel, a közlekedés központja is Szob. E két tényező azt sugallja, hogy akkor kulturális központja is kellett volna.

Az életnek ezt az igényét mindenestre segíti megvalósítani a Borsosnyó Múzeum, amelynek gyűjteménye alkalmas arra, hogy áttekintést adjon a táj állapotáról, néprajzáról. Ez a helybeli lakosság és főként a tanulók ifjúság helyzeti előnye. Am véltetjük, az innét tíz, húsz vagy távolabb, harminc kilométernyire fekvő kisközségek iskoláit is érdemes rendhagyó órákra legalább évente egyszer ide utaztatni, már csak a felnőtt kort megalapozó impulzusok érdekében is.

Nézzük tovább! Ennek az alig több, mint háromezer lelkes községnek van zeneiskolája, saját fúvós zenekara. Rendezhetnek hangversenyt, pályázhatnak közvetlen környezetük zenei központjára. Megtekinthetik ezt a falvakban is, ha ott vendégszerepelnek. No persze, ha meghívják őket, de hát az lenne a jó, ha hívnák. Ezenkívül pár éve működik itt egy érdekes intézmény a Duna-parton, függetlenített vezetővel. Ehhez egyiküknek-másikuknak máris elményekhez kötött emlékei fűződnek. Szabadidőközpont a neve. Létesítéséért a legtöbb anyagi támogatást a Gyümölcsfeldolgozó Közös Vállalat hozta, s ennek az okát dr. Hemela Mihály igazgató pár évvel ezelőtt világosan meg is fogalmazta. Azt mondta: Az élelmiszeripari üzemnek itt magas képzettségű technikusokat, mérnököket kell alkalmaznia, nem kevésbé komoly tudású szakembereket. Ahhoz, hogy szívesen

telepedjenek le itt, az igényes életmódjukat is el kell ismerni. A részben nekik teremtetett lehetőséggel más is élhet. Aki akar, megtanulhat teniszezni, vezethet motorcsónakot a folyam hátán, talán még vízi-sielhet is. A nők karcsúsíthatják magukat a kondicionáló tornán, rúghatják a bőrt a focikézdvelők, s szolgálnak még egyébbel is. Mi más ez, ha nem kultúra?

Pénzt kell szerezni

A falu könyvesboltjában gyerekek válogatnak, velük jött a tanító néni is. Úgy látom, egyetlen érdekesség a vásárlás célja, valamilyen kemény fedélű könyv. fákrol, növényekről. En jegyzetfüzetet kérek. Kisalakú nincs, csak közepes méretű, esetleg szótár-füzet. Ennyi most a választék. A művelődési központban viszont meg kell állni egy nagy falitábla előtt, s időt szentelni rá, hogy végig böngéssze az érdeklődő: melyik klub vagy szakkör mikor tart foglalkozást. Alapos gondolatot osztottak be a terméket, amire szükség is volt, mert a finom tapintattal Kék Duna Körnek nevezett antialkoholista klubján kívül működik itt még kertbarát, galambász, számítógépes csoport, nőklub és ifjúsági klub. Otthonos, gondosan gyarapított állománnyal dolgozik a községi könyvtár. A társközségekben, Márianosztrán a nemzetiségi körös, Ipolydamáson a társasági életnek keret adó köz-
ségi klub várja az érdeklődőket. Rendeznek bolhapiacot, különböző közhasznú tanfolyamokat, vetítenek játékfilmeket. Egy-két éve, a most már jól fűthető nagyteremben műsoros előadásokat is tartanak, melyekre szívesebben jön a közönség, mint a ház felépítése utáni években, amikor még a tökéletlen tervezésű kályhák nem tudták bemelegíteni a helyiséget. Számolás helyett pontosabb, ha tehát azt mondjuk: tucatnyi kisközség él a ház-

ban, melynek vonzáskörébe több száz ember tartozik. Ez nem volt itt mindig így. Meghatározó szerepe van ebben a néhány éve Kóspallagról ide került szakembernek, Bárány-né Patyi Éva igazgatónak, aki saját bevallása szerint nemcsak a hivatását szereti, hanem Szobot is. Ezért aztán hí-
vás ellenére sem megy el, de gondolom, távozásról a község vezetői sem szívesen hallanának.

A feltételekre, a mai viszonyokra pedig Szobon is lehetne panaszkodni. Ehelyett azonban csak tárgyilagos számbavétel az, ami elhangzik. Egy népművelő szakember státusa betöltetlen. A nemrég rendezett fizetések egyelőre még nem változtattak a pálya presztízsén, vonzásán. Kellene tehát, akivel a szakmai munkát meg lehet osztani, s kellenek, aki a gondnoki, adminisztrációs feladatok terhére átvállalja, mert az ezek fordított drága időt fontos lenne a tartalmi kérdésekkel töltöni. A kultúrház-igazgató ma ugyan nemcsak szakember, hanem kisebbség vezetője is. Hiszen az 1 millió 200 ezer forintos költségvetés fő összegéhez a bevételek jelentős részét meg kell keresni, vállalkozásokat kell kitalálni. Ha pedig sikerül, ott a másik baj, mert ahogy nő a saját bevétel, egyik-másik vállalat partner, akiknek a gyermekei, a dolgozói különben a ház szolgálatát veszik igénybe, csökkenti a támogatást.

Sugarak fávobalbra

A vállalkozások mellett ott vannak az országos pályázatok, amelyek többségét megnyerve, azokkal is pénzt szereznek. Így sikerült technikai felszerelésekhez jutni, így sikerült a költségvetést egyensúlyban tartani, szünnap nélkül, reggeltől este nyolcig fogadni a vendégsereget.

Szob tehát központ, amely sokat tud adni annak, aki kér vagy elfogad tőle. A művelődési ház módszertani alközpont, amely néhol rendezvények tervezésében, szervezésében segít, máshol a tiszteletdíjas kisközségi népművelőknek ügyintézési tanácsokat ad. Ennél is többre lenne szükség, de ekkora apparátustól nem lehet többet várni.

Talán a kollektív vezetés segítene — kockázatát meg, mire az igazgató azt mondja: A csoportok vezetőivel közösen döntenek, azok a munkában is segítenek. De formális vezetőség nincs, ő nem ülésezget, hanem végzi a szakmai munkát. Szócséplésre nem lenne ideje.

Igaza van. Ámbár a kollektív tervezést, a különböző igények szervezett képviselését a közeljövő társadalmi mozgásai biztosan kikényszerítik majd.

Kovács T. István

Mindennapos kártyaparti

Az isaszegi idők klubjában vidáman telik az idő. A mindennapos kártyapartinak mindig állandó tagjai vannak (Fotó: Vimola Károly)

Bibó-émlékünnepség

Domborműavatás

Szombaton folytatódott Szege-
den az a háromnapos konferencia, amelyet Bibó István halálának 10. évfordulója alkalmából rendeztek a József Attila Tudományegyetem aulájában. Arra emlékezve, hogy Bibó István 1933-ban a szege-
di tudományegyetemen szerzett jogi diplomát, majd ott később egyetemi tanárként előadásokat tartott, domborművet állítottak a központi épületben. A domborművet — Váro Márton szobrászművész alkotását — Csákány Béla rektor avatta fel.

A tudományos eszmecsere második napjának estéjén a Fekete-házban emlékkiállítás rendeztek Bibó műveinek több nyelvű kiadásából és korabeli dokumentumokból.

A konferencia vasárnap előadásokkal, vitákkal folytatódik, s befejeződik.

Tehetséggondozó társaság

Szombaton megalakult Szege-
den a Magyar Tehetséggondozó Társaság a Forrás Szálló gyógyüdülőjében. A 85 tagot számláló egyesület létrejöttét a G-2000 elnevezésű, ez év márciusában hivatalosan is bejegyzett tudományos tehetséggondozó és -gondozó alapítvány szorgalmazta. Az alapítvány nevében szereplő „G” betű a gényusra utal. Az alapítvány céljai közé tartozik, hogy felkarolja a tehetséges fiatalokat, külön figyelmet szentelve azokra a gyerekekre, akik a hátrányos helyzetük miatt nem érvényesülhetnek megfelelően. Farkas Katalin, a Csongrád Megyei Pedagógiai Intézet igazgatója, az alapítvány kuratóriumának tagja a társaság céljairól tájékoztatva elmondta azt is: országos adatbázist hoznak létre azzal a szándékkal, hogy felkutassák és gondozzák a potenciálisan tehetséges gyerekeket.

A társaság elnökségének elnökévé Gefferth Évát, a Magyar Tudományos Akadémia Pszichológiai Intézetének munkatársát választották meg.

Néprajz és nyelvjárás

Ceglédi bakák naplója

Az idén harminchetedik alkalommal hirdette meg az országos néprajzi és nyelvjárás-
i gyűjtőpályázatot a Néprajzi Múzeum és az MTA Nyelv-
tudományi Intézete. A számos más intézmény és szervezet támogatását élvező kezdeményezés célja, hogy részvevői eredeti ismeretanyagokat mutassanak be a paraszti élet saját tapasztalat, helyszíni gyűjtés, illetve történeti, levéltári kutatás alapján. A pályázat nyílt, bárki részt vehet rajta, aki néprajzi és nyelvjárás-
kutatással hivatásszerűen nem

Holnap dönt a városi tanács-vb

Emlékmű-alapítvány Vácott

Szokatlan eseményre került sor pénteken este Vácott. A Hazafias Népront Városi Bizottságának szervezésében jótékonyági hangversenyt rendeztek a Madách Imre Művelődési Központ színháztermében.

A koncert megkezdése előtt izgatott légkörben váltottunk szót Illés Mariával, a HNF városi bizottságának titkárával.

Két esztendővel ezelőtt a Minisztertanács Tanácsai Hivatalának egyik rendelkezése lehetővé tette, hogy emlékművet állíthassunk a második világháború áldozatainak — magyarázta Illés Mária. — Ekkor vetődött föl bennünk, hogy kegyeleti parkot kellene létesíteni, ahol a város összes híres emberének síremlékét elhelyezhetnénk. S valamilyen művészeti alkotással rónánk le kegyeletünket a második világháború áldozatai előtt.

A városi polgároktól több olyan javaslat érkezett, hogy a Hétkápolna környéke erre alkalmas lenne. Am döntés még nem született, s további javaslatokat várnak.

Anyagi fedezettel azonban nem rendelkezünk — folytatta Illés Mária —, ezért gondoltunk jótékonyági hangversenyre, amelynek teljes bevételét alapítványtételre fordítjuk. A műsor megszervezéséhez minden segítséget megadott a művelődési központ, s a színháztermet is dímentesen bocsátotta rendelkezésünkre.

Bea Józsefné, a művelődési központ igazgatóhelyettese kapcsolódott a beszélgetésbe: — Művészeti csoportjaink azonnal és készségesen vállal-

koztak a fellépésre, honoráriumot sem kérve — mondta. Megszólt az előadás kezdetét jelező csengő. Nem volt ugyan feltűnő, de bizonyára többen vették meg a jegyet, mint ahányan eljöttek. Illés Mária ugyanis bejelentette, hogy húszezer forintos alapítványt fognak tenni. A mintegy másfél óras koncerten a Musica Humana Kamaraegyüttes, a Váci Szimfonikus Zenekar, a Harmónia és a Vox Humana kórusok szerepeltek — hálás közönség előtt.

A mögöttem levő sorban egy idősebb asszony halkán dúdolt néhány ütemet Tinódi-Hermann Krónikás dallamaiból — a Musica Humana vonósaihoz társulva. A szünetben hozzá fordultam.

Gyakori hangversenytogatók vagyunk két barát-
nómmal, Pencsev Illéssal és Vanderlik Gyulával együtt — mutatta be társnőit Dinnyés Jánosné. — Mindhárom nyugdíjasok vagyunk, s a művelődési központ legutóbbi rendezvényére eljöttünk. Innen a barátságunk! S szerintünk is itt az ideje, hogy legyen ilyen emlékmű.

A közönség soraiban foglalt helyet dr. Bóth János, a városi tanács elnöke is. — Már két tanácstagi be-
számlolón döntöttek úgy, hogy az idej tehát a második világháború áldozatainak emlékműre szavazzák meg — tájékoztatót. Bár az alkotásról még nincs konkrét elképzelés, a városi tanács a szakmai-erkölcsi segítséget túl anyagiakkal is hozzá szeretné járulni. Mégpedig százezer forinttal. A május 16-i, keddi vb-re ezzel a javaslattal megyünk...

Vennes Aranka

Egyéni teljesítményekről vall

A kutatás dicsőségtáblája

Hazánkban, de Kelet-Európában is egyedülálló kiadványt jelentett meg a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Természettudományi Információs Igazgatósága: Láng István akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának felkérésére közzétette az 1981-1987-ben publikált természettudományi folyó-

iratcikkék és idézettségének jegyzékét. A kötet átfogó képet ad a hazai természettudományi alaputatás 7 évi publikációs tevékenységéről, a magyar természettudományi kutatás „dicsőségtáblaként” is tekinthető.

A 480 oldalas adattárban felsorolták az amerikai Institute for Scientific Information Science Citation Index (SCI) adatbázisa 3500 folyóiratában 1981 és 1987 között megjelent összes magyar szerzőnek azokat a cikkeket, amelyekre ebben az időszakban legalább egyszer hivatkoztak. A könyv második részében a magyar szerzők névmutatója kapott helyet azonosított számokkal és az idézettségi számok összevetésével. Mintegy 8 ezer kutató, oktató neve olvasható itt. Ezek között 282 szerzőnek legalább 3 olyan publikációja jelent meg, amelynek idézettsége nagyobb volt, mint a folyóiratban megjelent cikkek átlagos idézettsége. Közülük 36-an az Akadémia tagjai, 130-an a tudományok doktori, 116-an kandidátusok, illetve tudományos fokozat nélküliek.

A kiadványban főleg a fizika, kémia, biológia — beleértve orvosi biológia — művelői-cikkei szerepelnek. E jegyzék a társadalomtudományi publikációkat egyáltalán nem ismerteti, egy-egy életműnek csak kis részét tükrözi, mégis egyéni teljesítményekről vall. Elősegíti a tudománymetriai összehasonlító értékeléseket, elemzéseket.

Hangarchívum és videofilmtár

Mezőgazdasági Múzeum

Hangarchívumot és videofilmtárat hoztak létre a Magyar Mezőgazdasági Múzeum baráti körének csoportjai — jelentették be szombaton a körök munkáját értékelő tanácskozáson a múzeum Vajdahunyad vári épületében.

Szabó Loránd, a múzeum

főigazgatója elmondta azt is, hogy az intézmény munkáját támogató, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar tárgyi emlékeit felkutató csoportokból vidéken 29, a fővárosban kettő működik; a baráti körök tagjainak száma egy év alatt 650-nel nőtt, és ma már megközelíti a 4500-at.

Olvasótáborok a megyében

Drágább a részvétel

Mint arról a Hazafias Népront művelődéspolitikai munkabizottságának legutóbbi ülésén hallottunk, javában tart a megyei olvasótáborok szervezése. A bizottság elnökétől, Tóth Ferencről megtudtuk, a táborok megrendezésére ebben az évben 39 helyről — iskolától, művelődési intézményektől, pedagógusoktól — érkezett pályázat. Az évről évre növekvő érdeklődés a rendezvények népszerűségét jelenti. Az ország ilyen jellegű táborai egyegyedének Pest megye ad otthont, s itt is szervezik.

A gazdasági helyzet romlása, az ellátás drágulása ezen a téren is nehéz helyzetet produkál. Hiszen nyilvánvaló, hogy a táborok számának emelkedése jó dolog, de az is jogos igény, hogy a résztvevők által befizetendő egyre magasabb összegekért jobb ellátást és programot kell nyújtani. A pályázatok elbírálása tehát nem kis gondot okoz ma a művelődéspolitikai munkabizottság tagjainak, s ezért a

hátralévő időben igyekeznek valamennyi helyszínt bejárni, s felmérni a kínálózó lehetőségeket.

Szomorú tény azonban, hogy érkeztek be olyan helyekről is pályázatok, ahol hagyományai vannak a táborozásnak, azonban — mint írták —, ha a kívánt támogatási összeget az idén nem remélhetik, úgy nem vállalkoznak a rendezésre. Bár a művelődési alap támogatási összege az elmúlt évihez képest több mint kétszerezésére emelkedett, mégis a pályázók jogos igényeinek csak felét tudják kielégíteni belőle. A táborok között lesz 3 olvasó, 4 honismereti, 16 közművelődési, 7 életmód, 6 környezetvédelmi és 3 egyéb feladatokat szolgáló program. A szervezők május végén, június elején tudják csak meg, mekkora összeget remélhetnek. A művelődéspolitikai támogatás szerény megyei összegét pedig a körülmények felmérése alapján az elkövetkezendő hetekben igazságosan próbálják szétosztani.

A. P.